

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

Телебан Анастасія, Щур Людмила, Солонинка Тетяна. Еволюція української хореографії: від народного танцю до сучасного сценічного мистецтва.....	206
Тімошкіна Маргарита, Водяна Валентина. Синергія музики і танцю у хореографічному мистецтві: теоретичний та практичний аспекти.....	211
Фаїна Катерина. Фортепіанна музика для дітей у творчості Василя Барвінського та Мирослава Скорика: неперервність мистецьких та педагогічних традицій..	217
Філіпєць Надія. Розвиток дитячого фортепіанного репертуару у творчості Миколи Колесси.....	221
Ціж Остап. Сучасна інтерпретація колядок на бандурі.....	227
Шевчук Анастасія, Качуринець Сергій. Взаємозв'язок народного танцю та музичного фольклору як основа формування української хореографічної культури.....	233
Шелевей Богдан, Качуринець Сергій. Історичні аспекти виникнення та розвитку українського народного танцю.....	240
Шерстій Уляна. Фестиваль «Дзвони Лемківщини» у сучасному культурно-мистецькому ландшафті Тернопільщини.....	247
Яремій Ангеліна, Лупак Наталія. Вплив Павла Вірського на сучасну українську хореографію.....	252
Яценко Галина. Українська духовна пісня в репертуарних програмах виконавських колективів.....	259

ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

Керстенюк Максим. Тоталітаризм у сучасному науковому дискурсі.....	265
Костюк Мирослава. Важливість формування полікультурної компетентності майбутнього фахівця засобом діалогізації у процесі вивчення англійської мови.....	271

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Цвігун Дар'я. Роль фізичної активності у формуванні здорового способу життя у молоді.....	280
--	-----

ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХОРЕОГРАФІЇ: ВІД НАРОДНОГО ТАНЦЮ ДО СУЧАСНОГО СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анастасія Телебан,

*студентка I курсу бакалаврату спеціальності 024 Хореографія
Тернопільського національного педагогічного університету*

Імені Володимира Гнатюка

Людмила Щур,

*кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри
музикознавства та методики музичного мистецтва*

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

Тетяна Солонинка,

*асистент кафедри
музикознавства та методики музичного мистецтва*

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

У статті розглянуто процес еволюції української хореографії, починаючи від її архаїчних витоків у народних танцях до сучасних форм сценічного мистецтва. Проаналізовано основні етапи розвитку хореографічної культури України, зокрема архаїчний, середньовічний, козацький, період національного відродження, радянський та сучасний етапи. Приділено увагу ролі народних танців як основи української хореографії, їхньому впливу на формування національної ідентичності та культурної спадщини.

Ключові слова: *хореографія, українське хореографічне мистецтво, народний танець, сучасне сценічне мистецтво.*

Хореографічне мистецтво відіграє значну роль у сучасному культурному просторі, виступаючи не лише засобом самовираження, але й важливим

інструментом збереження, передачі та трансформації культурної спадщини. Його актуальність обумовлена як соціокультурними, так і індивідуальними потребами сучасного суспільства.

У сучасному світі хореографія слугує потужним інструментом комунікації між культурами, сприяючи взаєморозумінню та співпраці між народами. Міжнародні фестивалі та конкурси хореографії створюють платформу для обміну творчими ідеями та культурними цінностями.

Танець поєднує елементи музики, театру, образотворчого мистецтва, створюючи синтетичні форми, які відповідають сучасним художнім запитам. Така інтеграція сприяє розвитку нових жанрів і стилів у мистецтві.

Український народний танець є однією з найяскравіших складових культурної спадщини українського народу. Його значення виходить за межі мистецтва, охоплюючи історичний, соціокультурний, естетичний та освітній аспекти.

Народне хореографічне мистецтво є носієм традицій, які передаються з покоління в покоління, збагачуючи культурний ландшафт суспільства. Народні танці та ритуальні хореографічні форми слугують засобом збереження національної ідентичності, особливо в умовах глобалізації, яка нерідко спричиняє культурну уніфікацію.

Еволюція української хореографії пройшла тривалий шлях, охоплюючи періоди від архаїчних ритуальних танців до сучасних інтерпретацій. Відображаючи історичні, культурні та соціальні зміни, розвиток української хореографії можна поділити на кілька етапів:

- *архаїчний етап (прадавні часи – X століття)*. Цей етап характеризується формуванням перших хореографічних форм, які виникли у тісному зв'язку з побутом, ритуалами та магічними обрядами. Танці виконувалися як частина язичницьких обрядів, пов'язаних із поклонінням природі, сонцю, воді, родючості. Пластика була максимально наближена до природних рухів і мала символічне значення. Поширеними формами були хороводи, які мали колективний характер і виконувалися у формі кругових композицій;

• *Києво-Руський етап (X–XIV століття)*. Цей період позначений інтеграцією хореографічних елементів у народні свята та становленням основ народного танцю як важливого елемента дозвілля. Формування традицій народного танцю під впливом християнства, яке трансформувало обрядові форми у фольклорні. Збагачення танцювальної культури завдяки контактам із Візантією та іншими сусідніми державами. Розвиток і поширення весільних, побутових танців, а також їх поєднання з музичним супроводом;

• *козацький етап (XV–XVIII століття)*. Період розквіту українського танцю, зокрема завдяки козацькій культурі, яка значно вплинула на розвиток хореографічного мистецтва. Поява козацьких танців, таких як гопак і козачок, що поєднували динамічність, силу та військову вправність. Танці стали засобом не лише розваги, але й демонстрації мужності, витривалості та бойової підготовки. Формування чітких музично-ритмічних структур, які стали основою для подальшого розвитку народних танців;

• *період національного відродження (XIX століття)*. Цей період пов'язаний із зростанням інтересу до української культури, зокрема до хореографії як важливого елемента народної спадщини. Активний збір та документування народних танців, їх сценічна інтерпретація. Розвиток аматорських танцювальних колективів і включення танців до театральних вистав. Виникнення перших професійних хореографічних постановок на основі фольклорного матеріалу;

• *радянський період (1920–1991 роки)*. Період формування професійної хореографії в Україні, який проходив у контексті ідеологічного впливу радянської влади. Інституалізація хореографічної освіти, створення професійних танцювальних ансамблів, таких як ансамбль ім. Павла Вірського. Народна хореографія стала важливим елементом державної пропаганди, часто зазнаючи стилізації для відповідності офіційним вимогам. Паралельно розвивалася академічна хореографія, зокрема балет, що набув міжнародного визнання;

• *сучасний період (1991 рік – сьогодні)*. Після здобуття незалежності Україна переживає період активного розвитку національної хореографії, яка

інтегрується в сучасні світові мистецькі тенденції. Відродження автентичних народних танців та інтерес до культурної спадщини. Розвиток сучасних форм хореографії, таких як контемпорарі, модерн та джаз-фанк, які взаємодіють із народною традицією. Виникнення нових танцювальних проєктів, фестивалів, зокрема міжнародних, що сприяє популяризації українського хореографічного мистецтва у світі. Використання хореографії як засобу соціального діалогу, патріотичного виховання та терапії.

Українська хореографія займає унікальне місце в системі сценічного мистецтва, поєднуючи в собі багатство народних традицій, національну ідентичність і сучасні художні підходи. Її роль полягає не лише в репрезентації національної культури, а й у створенні інтегративного простору для взаємодії різних жанрів мистецтва.

Хореографія є важливим компонентом театральних постановок, де народні танці інтегруються в театральні вистави як спосіб посилення емоційного впливу та збагачення сюжетної лінії.

Українські композитори, такі як Микола Лисенко, Михайло Вериківський, створювали музичні твори, в яких хореографічні елементи посідають ключову роль, формуючи основу національної оперної та балетної культури. У багатьох виставах українська хореографія використовується як метафоричний інструмент для передачі ідей і почуттів.

Сучасна українська хореографія розширює свої межі, інтегруючись із різними напрямками сценічного мистецтва, для прикладу: контемпорарі та модерн. Ці стилі стають платформою для інтерпретації національних мотивів у сучасному контексті.

Варто сказати, що хореографія часто використовується у перформансах, відео-арту та інсталяціях, створюючи нові форми сценічного мистецтва.

Отже, еволюція української хореографії демонструє її здатність адаптуватися до змін у суспільстві, зберігаючи при цьому свою автентичність. Від архаїчних ритуалів до сучасних постановок, українська хореографія є важливим інструментом збереження і популяризації національної культури.

Українська хореографія є невід’ємною частиною сценічного мистецтва, що поєднує автентичні традиції з інноваційними підходами. Вона не лише сприяє збереженню національної ідентичності, але й відкриває нові перспективи для творчості, інтегруючись у світовий культурний контекст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Благова, Т. О. (2015). Формування теорії української народної хореографії в історико-культурологічному вимірі. *Science and Education a New Dimension: Humanities and Social Sciences*, (3), 27–30.
2. Гуменюк, А. І. (1963). *Народне хореографічне мистецтво України*. Київ.
3. Жиров, О. А. (2006). Історико-педагогічні основи становлення і розвитку народної хореографії в Україні другої половини ХХ ст. *Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка: збірник наукових праць*, (5), 57–65.
4. Зайцев, Є. В. & Колесниченко, Ю. В. (2007). *Основи народно-сценічного танцю: навчальний посібник* (Вид. 2-ге, допрац. і допов.). Вінниця: Нова Книга.

